

leka je sprijela razces ali razparek. Vsaj ni čuda, mnogo naših ljudi še ni videlo, ni slišalo slovenske glediščne igre, in po dovršeni igri so Slovenci kupoma popraševali, ne bode li se več igralo. Vidi se odtod, koliko ljudstvo hlepi po dušni in narodni hrani. Igralci, sami dobrovoljci, ponášali so se kakor na dobro urejenem mestnem gledišči, vse je teklo gladko in brez naj menjše ovire. Očitna in presrečna zahvalnost bodi pred vsemi izrečena mlademu glediščnemu reditelju g. Kranjcu Aleks., kateri je bil močenik v pripravljanju in prirejanju. Prepisal in razredil je za 15 oseb igro „Samo“, zbiral in beračil igralce, učil se naj težejšo vlogo, oskrboval narodno obleko, dekoracijo, oder itd. Potem, ko smo dobili odpisek od veleslavnega c. k. namestništva, ne dovolivši tega igranja, uredil je v nekih dneh igro „Župan“, in vendar, vse je dično dovršeno. Slava mu! Zahvaljujemo se njegovi blagi sestri, gospodičini Kranjčevi Ernestini, ktera je v vsaki okolščini pripravljena na oder stopiti, ter opravlja svojo vlogo izvrstno; isto tako izrekamo zahvalnost vsem ostalim gg. igralcem, kateri so ne glede na trud, čas in potroške darovali se, da povečajo slovesnost. Po glediščni igri je g. Gr., oziraje se naj prvlje na veliko navarost pretečo od inorodnih mejašev naši narodnosti, podučeval ljudstvo o gospodarstvenem zboljšku in napredku, spet razumno in modro. Potem je sledel pozdrav dragih in častitih gostov prišedših iz raznih slovenskih okolice, lok in gorice, od Mure, Ščavnice, Pesnice, Drave. Bratje Kranjci so imeli zastopnika g. Remca, spisatelja glediščne igre „Samo“; Gradec dra. Kr. počastili so nas trije deželni poslanci namreč gg. H. D. P. Neizrečeno ljubi so nam bili prekmurski Slovenci, kateri počinajo z nami čutiti, naše knjige prebirati; naj nas tesneje veže hrupne Mure sopot. Govornik je povdarjal Kr. besede, naj Slovenci ne bodo več toliki bedaki, da bi branili tujčevo proso, svoje pa dali vrljem zobati; naj ne bi več črtil brat brata; naj ne bi sovražila in dražila vesnica vesnice itd. Iskreni rodoljub g. Č. se je posebno prikupil s primernim govorom poslušalcem kmetom in slovenskim materem. Srčno se zahvaljujemo gg. pevcem ljutomerskim, ptujskim in drugim za trud in ubrano petje; bilo jih je okoli 50, vendar pod milim nebom bi bilo še želeti večega zbora. Živela draga in blaga, nada naše boljše bodočnosti, slovenski dejaki! katerih je treba o takih veselicah, kakor ribi postrvi bistrice; živeli posebno oni, ki so vence, napise itd. delali, in skoro sami vse vredili. Naj večja pa slava tebi preljubezrivo slovensko ljudstvo, katero si naš klic slišalo in dobro razumelo, ter v ogromni množini se udeležilo kaže ljubezen narodnemu učenjaku Krempľnu in dovoljno godnost narodne zavednosti. Čista so vaša tla, zato smo na njih odmerili toliko veličansko slovesnost; lepo slovensko besedo ste ohranili neomadežno, razumni ste in prebrisani, kakor malokje indi ljudstvo na Slovenskem. Živeli premili Slovenci! Bože daj! da se drugo leto vidimo slavno zbrani na grobu pokojnega Volkmajerja pri sv. Vrbanu ali pa na drugem priličnem torišči v veliki besedi. Naposled še ponosno naznanjam, da ni bilo nikake naj manjše vrnjeke, nikakega nemira ali svaje; Slovenec ve razsoditi, da so mu svete take priložnosti. Dičimo se zadovoljni, da pri nijedni besedi, kar smo jih obhajali, ni bilo niti tenje o neredu. Za to gre čast tebi milo in spametno slovensko ljudstvo!

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

VIII.

Svetlobrado.

To ime jeneskončno važno za slovenskega jeziko-in zgodovinoslovca. V bukvah Diplomata. Scr. Duc. Styr I. 7—8. se bere, da je 13. februarja 960. cesar Otto I. na prošnjo vojvode Heinriha, njegove matere Judithe in frizinskega škofa Abrahama duhovniku Dietpertu v županiji: Horvati (Nemci so ime popačili v: Crawati) daroval kraljevska posestva. Ta županija je ležala v gornjem Štajerju v lubniški (Leoben) dekaniji, še danes stoji tam cerkva sv. Jurja (St. Georgen in Kraubath). Škof Abraham v Frizingu na Bavarskem je za Slovence, ker je njegova škofija segala do škofje Loke na

Kranjskem lepo skrbel, in dal v slovenski jezik več molitev prestaviti.*)

Posestvo, katero je duhoven Dietpert dobil, je ležalo med gorami Korostol (Nemci so pisali: koroztu-Felsenstuhle Felsenthron), Kopir (primeri: Kopa, Kopla, imena planin na Pohorju, po pohorski: kapa), in od verhunca brega Svetlobrado (Nemci so pisali: Zwetlobrado) do marofa: Polhšise (Nemci so popačili ime v: Bulchsisse). Svetlobrado pomenja to, kar: svetlo brdo, svetli breg. Tako sopet imamo dokaz, da še so leta 960. Slovenci po gornjem Štajerju stanovali; lepo mesto Lubno (Liubana, Liuban, Leoben) to je mesto med lubi, lobi staroslov. breg, gora, postavili.

O vinoreji.

Pri nas na slovenskem Štajerju in na dolenskem Kranjskem se prideluje precej vina in naša posebna skrb mora biti, da se pridelki ne pomnožijo samo, temuč tudi zboljšajo. Treba je tedaj ne samo z rokami pridno delati, ampak tudi s pametjo, drugače nas bodo vsi naši sosede prekosili, ker bodo več in boljše kapljice na prodaj imeli; železnice pa njihove pridelke za primerno nizko ceno razvažajo tudi v daljne kraje. Mi ne smemo vsega sami popiti in celo leto naše lepe slovenske pesmi v veseli družbi pri bokalu vina prepevati; treba nam je štibre odrajtovati, dolgove poplačevati in otroke skrbno izrejevati, kar nam je večidel le takrat mogoče, če so nam dale vinske gorice zlahtne kapljice.

Večletni bralci „Novic“ so si že popravili svoje vinograde in vejo, koliko izda dobro obdelovanje, primeren gnoj in kakšne trse treba zasajevati, da se v vsakem kraju pridelava obilo in dobrega vina. Oni tudi poznajo, Vrtovčevo „Vinorejo“ in ker tudi „Slovenski Gospodar“ prinaša izvrstne sestavke odkušenih vinorejcev, med katerimi slovi naš gosp. Jančar, katerega bukvice „Mladi Vinorejec“ je tudi društvo sv. Mohora v veliko iztisih po Slovenskem razširilo, smemo pričakovati, da bodo tudi starši vinorejci bolj pogostem začeli premišljevati lastnosti trsa in njegove potrebščine. Vendar je k temu še bolj potrebno djanske vaje, da se vidijo dobri nasledki umnega gospodarjenja. Kdor tedaj ima priložnost, naj nikar ne zamudi razgledati si ravno zdaj pred bratvo take umno obdelane vinograde, da se sam prepriča, kaj premore um in pamet poleg pridnih rok.

(Koniec prihodnjič.)

Domače stvari.

(Pomoček proti plesnobi.) Mnogokrat plesnijo klobase, svinska pleča in druge take stvari za jed, ktere bi radi dalje hranili, posebno če je hranimo v mestu, v katerem, se nahaja volhki nečisti zrak. Da se plesnoba celo odvrne, ali če je že nastala, spet odpravi, ni boljšega pomočka kakor ta: Vzemite navadne kuhinske soli in ji v kaki posodi prilej toliko vode, da postane močniku podoben zastop, s tim močnikom se mora plesnivo meso dobro pomazati, plesnoba premine na to v nekih dnevih, na mesu se napravi solnokristalna skorja, ktera varje meso vsake dalnje plesnobe.

Členi svinskih pleč bi se morali vsikdar s takim solnim močnikom dobro namazati, ker pleča tukaj naj rajša začnejo plesniti. (Landw. Ztsch.)

(Po čem se da za pol leta naprej vreme prerokovati.) Ogerski časnik „Vas Up.“ pripoveduje o tem takole: Kakoršen je veter ob času, ko sta si noč in dan enako dolga, to je od 17. od 25. marca, in od 17. do 25. septembra, tako je vreme celega pol leta potem. Skušnje skozi 60 let so na Angleškem to potrdile, po tem takem se more iz severja prerokovati mrzlo vreme, iz juga vreme toplo, iz juter-nika suho, iz večernika pa deževno vreme.

(Da ne bode pšenica smetljiva.) Kdor noče smetljive pšenice imeti, naj seje staro t. j. dveletno seme, kdor pa tega ne zamore, naj semensko žito z vodo dobro opere, potem ga naj z gnojnico polje in z živim apnom dobro napraši.

J. Ž.

(Kaj je s plesnivim žitom storiti.) Plesnivo žito se mora s kropom popariti in dobro posušiti, potem ne škodi.

J. Ž.

*) Pozneje so nemški škofje malo za Slovence skrbeli, po nemškem pred tridimi Slovenci predgali, celo v novjših časih, spomnite se na Zängerla in Rauscherja. Vredništvo.